

Загрози політичній безпеці країн Чорноморського регіону

В статті йдеться мова про політичні та економічні виклики країнам Чорноморського регіону з боку Російської Федерації та Ісламської держави. Розкриваються сьгоднішні світові проблеми: криза біженців, порушення Росією принципів міжнародного права, а також статутних принципів Організації ЧЕС.

Ключові слова: політична безпека, регіон, загрози та виклики, міжнародне право, політичні інтереси, геополітична ситуація.

The article deals with political and economic calls the countries of the black Sea region from the side of Russian Federation and Islam state. Today's world problems are opened up: crisis of refugees, violation of principles of international law, and also regulation principles of Organization BSR by Russia.

Південно-східні сусіди України - країни Чорноморського регіону, Закавказзя і Центральної Азії - займають разом з Україною виключно важливі позиції в Євро-Азійському геополітичному просторі. Стратегічне значення регіону полягає в тому, що через нього пролягають важливі транспортні комунікації, які поєднують розвинені цивілізаційні центри Європи з багатими на сировинні ресурси країнами Середнього Сходу та Центральної Азії й далі ведуть до великих ринків густонаселених країн басейну Індійського океану й Азійсько-Тихоокеанського регіону. З іншого боку, цей регіон зв'язує Північно-Східну та Центральну Європу з країнами Середземноморського басейну, формуючи спільний простір економічних і політичних інтересів у Європі та Азії в цілому. Чорноморський регіон, його геополітичний статус і події, що тут відбуваються, мають неабияке значення для історичної долі європейських народів. В ситуації, коли домінуючі тут сили перестають блокувати шляхи з Європи на Схід, регіон, замість того, щоб бути бар'єром, виконує функції моста, тобто надає зручні можливості для розвитку системи сполучень у широтному напрямку. Внаслідок цього втрачається значення інших, обхідних, шляхів, переважно морських.

Чорноморський регіон (і не в останню чергу Україна) замикає на себе основні транспортні нафтові комунікаційні шляхи як по осі "Схід - Захід", так і по осі "Південь - Північ". Досить сказати, що використання території України дає можливість більше ніж удвічі скоротити довжину шляху транспортування нафти з регіону Близького Сходу (через Туреччину та Чорне море) в Європу. Українсько-грузинський транспортний коридор постачання нафти в Європу також є значно коротшим порівняно з альтернативними шляхами через Туреччину і РФ.

Україна як стратегічний транзитний маршрут енергоносіїв для європейських країн і з огляду на її переробні потужності має шанс стати важливою ланкою економічної безпеки Європи. Із введенням у дію одеського нафтотерміналу Україна отримає чималі можливості для регулювання нафтових потоків з країн Близького Сходу та Каспію до Європи, а отже - можливість впливати на загальний геополітичний баланс у всьому євразійському просторі. Зрозуміло, що це не може влаштовувати насамперед Російську Федерацію, зацікавлену в транспортуванні власних енергоносіїв. Із введенням в дію нафтового маршруту через одеський термінал РФ втрачатиме свої позиції на Близькому Сході на користь України, і можливо, це одна з причин активізації її політики в регіоні. Водночас Україна, поряд з розробкою альтернативних шляхів, зацікавлена також у проходженні російських і центральноазійських енергоносіїв через свою територію, що потребує відповідного зближення з РФ.

У субрегіональному вимірі за Україною залишається статус великої регіональної держави із значним потенціалом, що надає їй шанс для активної політики щодо реалізації власних інтересів. Як стратегічний транзитний маршрут у паливно-енергетичному і сировинному забезпеченні Західної Європи Україна стає місцем регулювання глобальних геоекономічних інтересів. Для неї дуже важливо працювати над створенням сприятливих умов транзиту сировинних та енергетичних ресурсів через свою територію одночасно з розробкою альтернативних шляхів їх транспортування. Як спадкоємниця частини інтересів, цілей і проблем колишнього СРСР, зокрема в Чорноморському регіоні, Україна

має відігравати значну роль в організації тут нової системи порядку. Для неї є життєво важливим владження конфліктних ситуацій на Балканах, у Придністров'ї, в Кавказькому регіоні, рівноправне партнерство з Польщею, Туреччиною та РФ як потужними регіональними лідерами в цій частині світу.

Відносини з країнами ЧЕС на сьогодні є також важливим прецедентом у розбудові регіональної системи безпеки та співробітництва . Держави регіону стикаються з протиріччями, що мають високий потенціал конфліктності (Абхазія, Нагірний Карабах, Чечня, Боснія). Подолання цих протиріч та недопущення розгортання конфліктів можливе на засадах формування субрегіональних структур безпеки, які б утворили спільну платформу для співробітництва в цій сфері з максимальним урахуванням інтересів усіх держав регіону.

Розгляд ЧЕС як потенційної зони вільної торгівлі розкриває можливості узгодження зовнішньоекономічних пріоритетів та серйозні економічні суперечності країн регіону, проблеми їхньої економічної сумісності. Незважаючи на відмінності у стані зовнішньоекономічної діяльності країн - учасниць ЧЕС, проведення узгодженої експортно - імпоротної політики може забезпечити певний баланс інтересів у рамках основних пріоритетів. Але зробити це у рамках ЧЕС досить проблематично. Функції регулювання зовнішньої торгівлі у країнах-учасниках реалізуються на різних рівнях: національному - в Албанії, Болгарії, Румунії, Туреччині, Україні, наднаціональному - в Греції (як члена ЄС), а у перспективі в країнах - членах Економічного Союзу - на основі СНД. Крім того, для країн ЧЕС характерні різні масштаби, терміни і глибина участі в ГАТТ/ВТО. Вироблення та реалізація спільних інвестиційних проектів у рамках ЧЕС ускладнюється істотними відмінностями у ключових параметрах інвестиційного клімату. [2]

Надзвичайну геостратегічну важливість регіону визначає також такий чинник, як величезні поклади нафти і газу, розробка і постачання яких на світові ринки повинні розпочатися на межі століть. Саме тому вже зараз почалася активна діяльність потужних міжнародних нафтових і фінансово-промислових

компаній у регіоні з одночасним формуванням нових політичних союзів, альянсів і зміною в балансі сил. Переміщення південного флангу НАТО з Середземного до Чорного моря стає все очевиднішим. Зростаюча активність РФ в Закавказзі, Каспійському регіоні, в тому числі у відносинах з Іраном і Іраком, також наочне тому підтвердження. Заради нарощування своєї присутності та впливу в регіоні Вашингтон останнім часом пішов на значні поступки Ірану й Азербайджану.

Жертвами російської агресії стали вже кілька країн Чорноморського басейну, а потенційними жертвами є всі без винятку. Чорноморський регіон стоїть перед безпрецедентними викликами. Окрім політичної та економічної нестабільності, маємо потужну загрозу безпеці як у самому регіоні, так і на його кордонах. Йдеться про російську агресію в Україні та терор Ісламської Держави. Це не тільки перешкоджає процесу міжнародного співробітництва та реалізації інтеграційних проектів. Виклики безпеки змушують нас переорієнтувати свої ресурси не на розвиток, а на оборону і політику стримування. Вони руйнують відчуття стабільності, і, відповідно, розробку планів на майбутнє. На сьогодні криза біженців – проблема номер один в Європейському Союзі.

Держави-члени ПАЧЕС та представники міжнародних організацій мають приділити належну увагу загостренню геополітичної ситуації в регіоні ЧЕС. Як і інші авторитетні міжнародні інститути, повинні належним чином реагувати на будь-який виклик, який загрожує реалізації ключових цілей ОЧЕС. Без цього синергія наших зусиль не має сенсу, а подальший розвиток регіону – перспектив. Ігноруючи виклики, перед якими стоїть регіон, автоматично ігноруються саме існування та цілі Організації.[3]

Для вирішення численних завдань, що їх поставило перед собою об'єднання, надзвичайно плідною є розбудова інформаційної взаємодії між країнами регіону. Процес переходу до інформаційного суспільства характеризується різким зростанням частки у ВВП галузі інформаційних послуг. Суспільство стає все

більш відкритим інформаційно, а наявність глобальних телекомунікаційних мереж дає можливість практично без урахування кордонів організовувати індустрію інформаційних послуг. Створюються величезні можливості для індустріально відсталих країн вирівнятися і в перспективі стати в один ряд з країнами-гігантами.

Отже, зараз настав час почати діяти відповідно до одного із принципів ОЧЕС, а саме, діяти в дусі дружби і добросусідства, зміцнювати взаємоповагу і довіру, діалог і співробітництво між державами-членами. А також стимулювати тих, хто забув про нього, поважати ключові принципи мирного співіснування і добросусідства. Тільки консолідованими зусиллями можна розвинути регіон і повернути в нього мир, безпеку і процвітання.

Список використаних джерел:

- 1 . Sariolghalam M. The Future of the Middle East: The Impact of the Northern Tier // Security Dialogue. - 1996. - 27, N 3. - P. 303-317.
- 2.http://old.niss.gov.ua/book/ogljad/003_4.htm
3. http://www.ukrinform.ua/rubric-other_news/